

Motion till riksdagen 2020/21:2725

av **Lorentz Tovatt och Janine Alm Ericson (båda MP)**

En flexiblare elmarknad

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för lokala och regionala marknader för flexibilitet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda dynamisk elskatt och dynamiska nätavgifter i syfte att skapa incitament för mer flexibilitet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för energilager samt stödja framväxten av exempelvis vätgas, batterier och värmelager och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa testbäddar för undantag från dagens elmarknadsregleringar i syfte att reducera effektoppar och stimulera ny teknik och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Miljöpartiets mål är ett hundra procent förnybart energisystem. Vi baserar det målet på insikten om att förnybara energikällor ur alla perspektiv är mer hållbara än fossila och nukleära. Utvinning av energi genom fossila källor och kärnkraft sker alltid på bekostnad av framtida generationer.

Miljöpartiet har under många år varit med och revolutionerat energipolitiken och omställningen till förnybart pågår redan för fullt. Det förnybara byggs idag ut i stor skala. Detta sker tack vare en miljöpolitik där vi stöttar förnybar energiproduktion. Därför ökar just nu den totala elproduktionen i Sverige trots att fossil energi fasas ut och flera kärnkraftsreaktorer tas ur drift. Men i takt med omställningen skapas utmaningar på vägen. Ett hundra procent förnybart energisystem ställer krav på energieffektivitet och ett elnät i världsklass. Det ställer också krav på en mer flexibel elmarknad, vilket är vad denna motion fokuserar på.

Framtidens elsystem kommer att utgöras av en högre andel elproduktion som varierar utifrån väderlek, vilket är naturligt när elen i stor utsträckning kommer från vindkraft och solenergi. Därför behöver systemet balanseras på ett sätt som gör att vi kan utnyttja de tillfällen då det produceras som mest el och vara smartare i vår konsumtion när det produceras som minst. Systemet måste helt enkelt bli mer flexibelt.

Balans i elsystemet oavsett väder

Genom flexibilitet får vi el när vi behöver den oavsett väder. Produktion, konsumtion, lagring och elhandel kan anpassas utifrån nätets kapacitet och för att systemet ska vara i balans. Det minskar belastningen på elsystemet och risken för underskott och överskott.

För att balansera systemet idag används framförallt vattenkraftens lagringsmöjlighet och elnätets möjlighet att flytta el. Allt eftersom kärnkraften ersätts med förnybart kommer behovet av flexibilitet att öka. Studier från energibranschen och svenska myndigheter visar att den effektbrist som kan uppstå är mindre än vad som potentiellt kan frigöras med hjälp av ökad flexibilitet, bland annat ökad lagring av energi och det som kallas för efterfrågeflext.

Efterfrågeflext

Efterfrågeflext går ut på att anpassa konsumenternas beteende efter tillgången på el. Alla behöver inte använda elen exakt samtidigt. Med redan existerande teknik kan exempelvis laddning av elfordon och uppvärmning av hus med värmepumpar förläggas till den tid då priset på el är lågt och tillgängligheten i nätet god. Potentialen för efterfrågeflext kommer att öka allteftersom fler sektorer i samhället elektrifieras. I takt med att industrin elektrifieras kan till exempel vätgaslager och smart styrning bidra till ytterligare flexibilitet.

Dagens utformning av elskatten är hämmande för kundernas flexibilitet, då prisskillnaden mellan olika timmar jämnas ut. En dynamisk elskatt skulle öka incitamenten att vara flexibel och skynda på investeringar i smart styrutrustning. Även nättarifferna behöver bli mer dynamiska och styra elanvändning till timmar då kapaciteten i elnäten är god.

Kostnaderna för att stimulera efterfrågeflext är relativt små. Ofta krävs endast en enkel styrutrustning, vars kostnad är liten i förhållande till att investera i exempelvis en ny värmepump eller elnät. För att stimulera utvecklingen av olika sorters lagring av energi behövs däremot stöd samt en nationell strategi.

Utveckla möjligheterna att handla med el

Idag är vi vana att handla med energi. El exporteras och importeras i stort sett hela tiden. Men i framtiden behöver det bli ännu enklare att handla med effekt för att kunna balansera resurserna i ett förnybart system.

Därför behöver elmarknaden utvecklas och kompletteras med lokala och regionala marknader. Det gör bland annat att du som elkund kan sälja ditt överskott med hjälp av en aggregator och tjäna på att minska din elanvändning. Det innebär också att du kan mata tillbaka effekt från ett batteri hemma, exempelvis i din bil, när elpriset är högt eller det är brist på kapacitet i elnätet.

För att utveckla marknaden och göra det lättare att handla med egen el för både privatpersoner och företag kan det behövas undantag från nuvarande regelverk för försök och testbäddar.

Omställningen ger teknikutveckling och nya jobb

Omställningen till ett förnybart och hållbart energisystem kommer att leda till en teknikutveckling som skapar möjligheter för nya företag att växa. Nya tekniker kommer att bidra med flexibilitet och stödtjänster för säkra leveranser av el till samhället. Omställningen ger ny gröna jobb och möjligheter för export av grön el och gröna innovationer.

Lorentz Tovatt (MP)

Janine Alm Ericson (MP)